

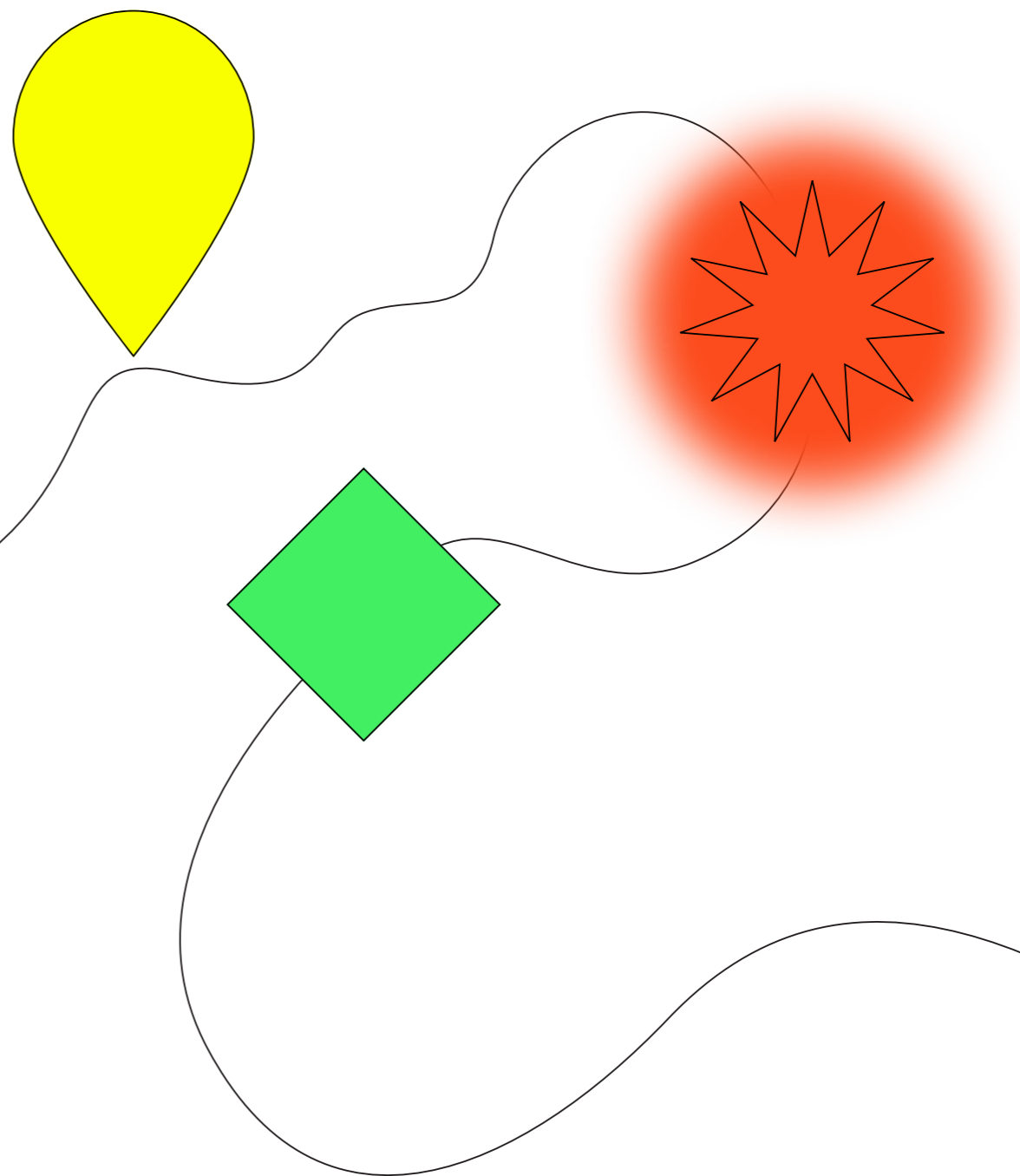

Drogi do prawa

Czy wszyscy obywatele
mają równy dostęp do prawa?

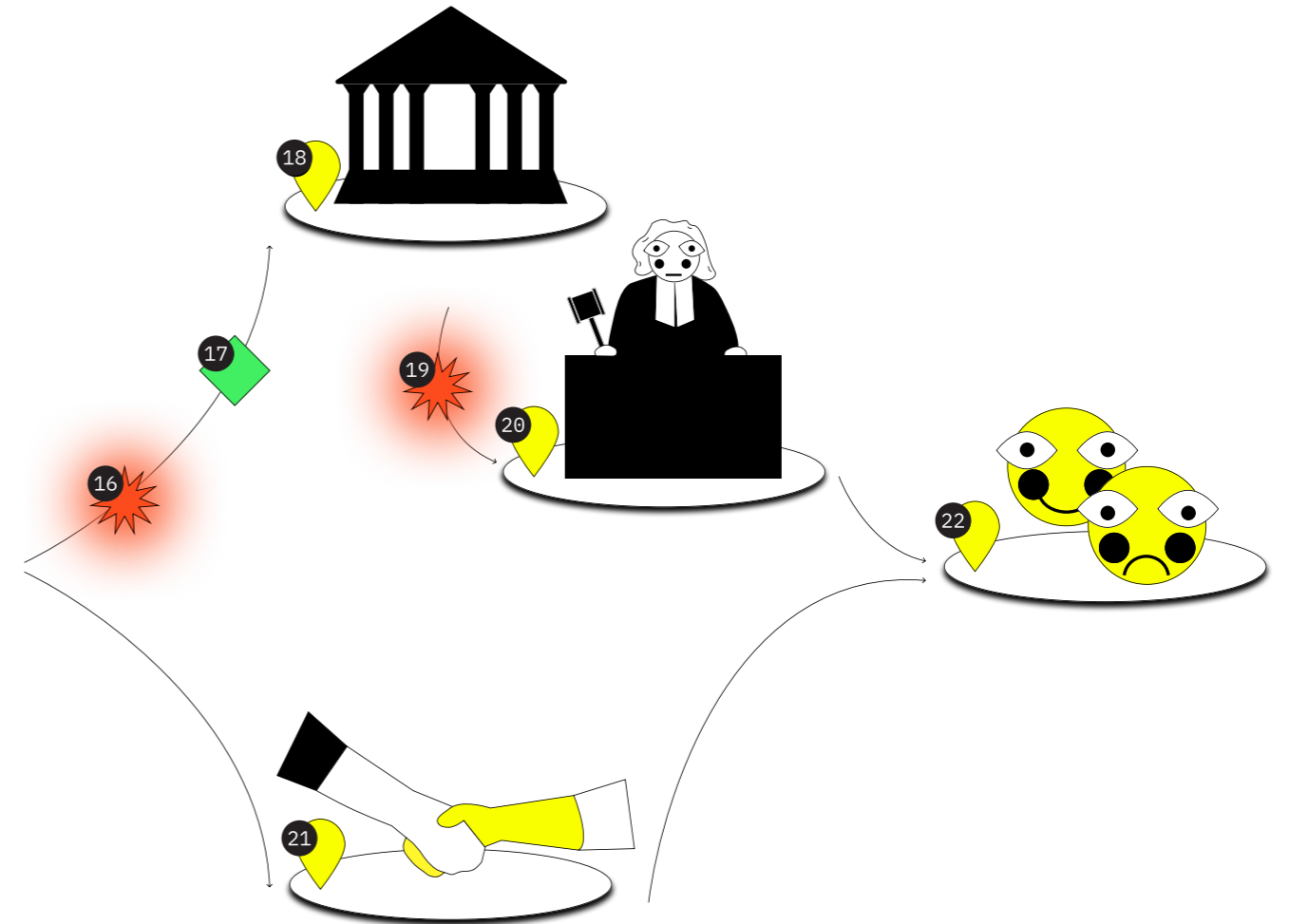
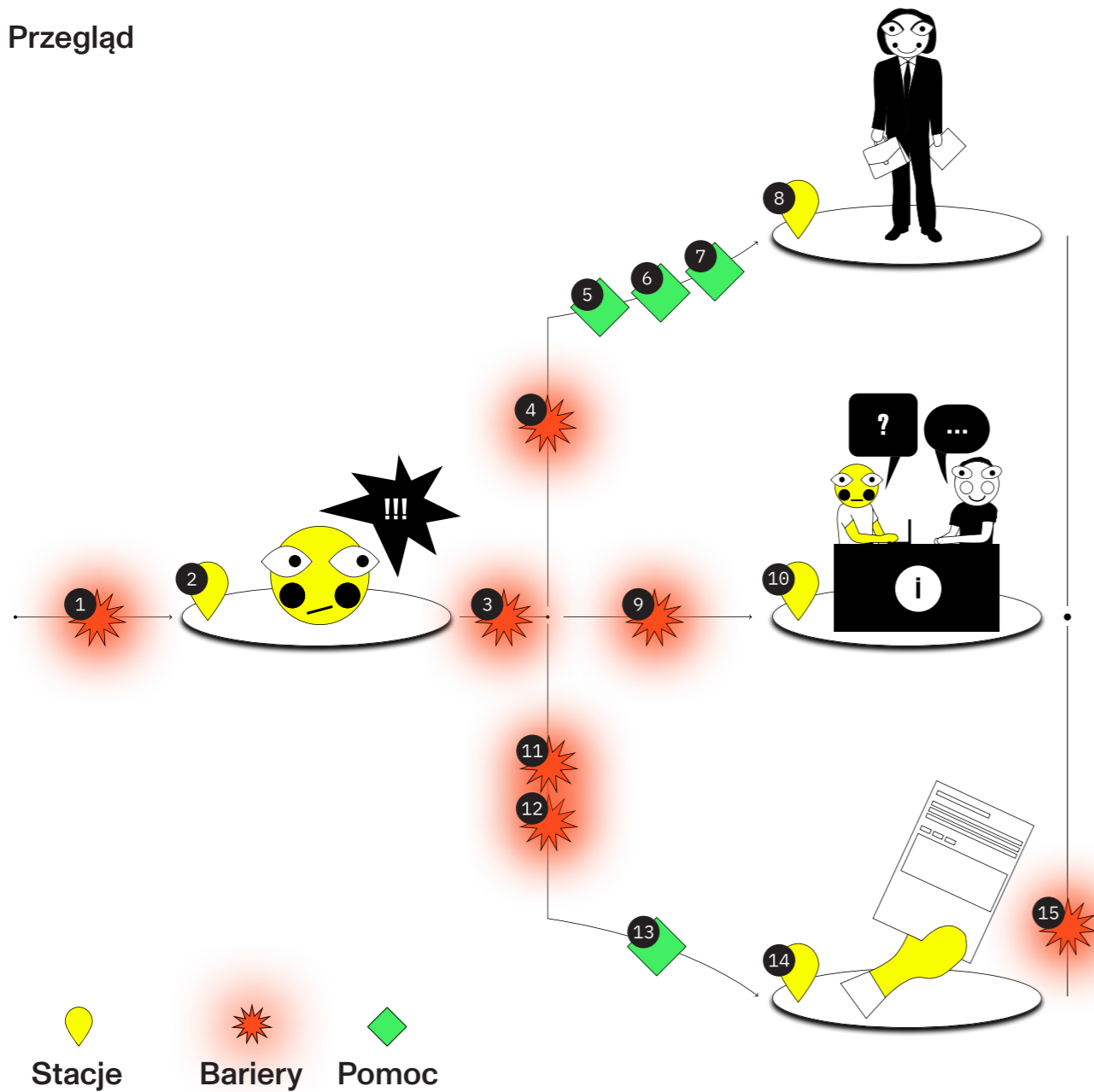
Projekt badawczy „Dostęp do prawa w Berlinie” bada, czy wszyscy mieszkańcy Berlina mają równy dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Analizuje bariery prawne, instytucjonalne, materialne i społeczne w egzekwowaniu praw.

„Drogi do prawa” przedstawiają kluczowe wyniki badań w zrozumiałych tekstach, jasnych grafikach i przykładowych przypadkach, aby uczynić skomplikowane zagadnienia dostępnymi również dla osób bez wiedzy prawniczej i informować o tym istotnym temacie.

wege-zum-recht.de/pol

Przegląd

ⓘ	Introdukcja	6
1	Brak wiedzy prawnej i świadomości roszczeń	7
2	Odkrywanie problemów prawnych	8
3	Stres emocjonalny	10
4	Brak środków finansowych dla prawników	11
5	Ubezpieczenie ochrony prawnej	12
6	Technologie prawne	14
7	Pomoc prawna	16
8	Adwokaci	17
9	Niejasne usługi prawne i kompetencje	19
10	Centra doradztwa i podejście samodzielne	20
11	Utrudniony dostęp do punktów przyjmowania wniosków prawnych	22

12	Język	24
13	Wsparcie ze strony otoczenia prywatnego	26
14	Punkty przyjmowania wniosków prawnych	28
15	Referral Fatigue	30
16	Brak środków finansowych na pokrycie kosztów procesu	31
17	Świadczenie pomocy prawnej	33
18	Postępowanie sądowe	34
19	Powracający gracze	36
20	Powracający gracze	37
21	Rozwiązania pozasądowe	39
22	Czy problem został rozwiązany?	41
ⓘ	Glosariuz	42

Czy wszyscy obywatele mają równy dostęp do prawa?

Istnieją różne rozwiązania problemów prawnych. Nie ma jednej drogi do prawa. W zależności od problemu i osobistych uwarunkowań, drogi mogą się różnić. Mogą być bezpośrednie, przechodzić przez wiele stacji lub obejmować objazdy. Możliwe jest pojawienie się przeszkód, które utrudnią dostęp do procesu prawnego lub mogą nawet doprowadzić do jego przerwania.

Dzieje się tak na przykład w przypadku braku wiedzy prawnej lub negatywnych doświadczeń z instytucjami państwowymi. W państwie prawa zasada równego dostępu do prawa obowiązuje wszystkich. Ustawodawca musi zatem zapewnić wszystkim obywatelom możliwość dochodzenia swoich praw w sporze sądowym. Ma to kluczowe znaczenie dla uniknięcia rozbieżności między prawnymi standardami a rzeczywistą praktyką. W przeciwnym razie może zapanować »prawo silniejszego«. Z tego względu konieczne są konkretne oferty i pomoc, aby temu zapobiec.

Brak wiedzy prawnej i świadomości roszczeń

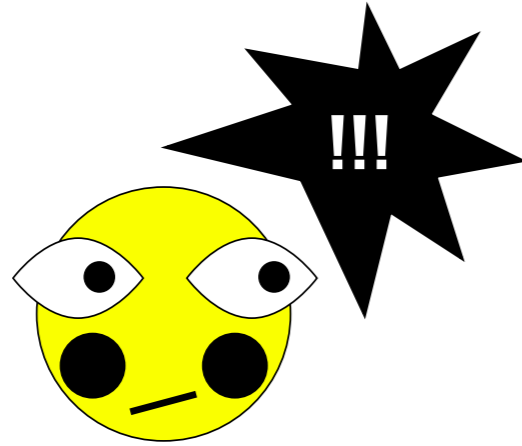
Wiele osób nie posiada wystarczającej wiedzy na temat swoich praw i procedur sądowych. Brak świadomości dotyczącej systemu prawnego i własnych roszczeń znacząco utrudnia egzekwowanie należnych im praw. Często obawiają się podjęcia kroków prawnych z powodu kosztów, skomplikowanych procedur lub poczucia niepewności.

Badania pokazują, że problem ten dotyka szczególnie osoby o niskich dochodach. W wielu przypadkach potrzebują one łatwo dostępnej pomocy prawnej oraz wsparcia w dochodzeniu swoich roszczeń. Bez tego wsparcia często rezygnują z obrony swoich praw. Nawet jeśli skorzystają z pomocy prawnej, brak zrozumienia dostępnych środków i procedur ogranicza ich możliwości działania.

Problem ten staje się jeszcze bardziej złożony przy rozpatrywaniu konkretnych zagadnień prawnych. Trudności w prawidłowym zakwalifikowaniu danego zagadnienia do właściwej kategorii nie tylko komplikują sformułowanie problemu, ale również utrudniają znalezienie adekwatnej porady prawnej.

Często osoby nie są w stanie przedstawić swojej sprawy w taki sposób, aby umożliwić wydanie jednoznacznego orzeczenia sądowego. W konsekwencji wiele z nich przegrywa swoje sprawy lub rezygnuje z poszukiwania pomocy prawnej. Dodatkowo, wiele z nich nie posiada wystarczającej wiedzy o swoich prawach, zwłaszcza w obszarze umów i prawa konsumenckiego. Nierzadko nie zdają sobie sprawy, że mogą wnosić roszczenia, lub nie znają swoich praw i obowiązków w określonych sytuacjach, co może prowadzić do zawierania niekorzystnych umów bądź ulegania nieuzasadnionym roszczeniom firm.

Odkrywanie problemów prawnych

Czasami mamy przecucie, że coś jest nie tak lub że zostaliśmy pokrzywdzeni. Jak jednak stwierdzić, czy mamy do czynienia z problemem o charakterze prawnym?

Nie jest to łatwe, zwłaszcza dla osób nieposiadających specjalistycznej wiedzy prawniczej. Rozpoznanie konfliktu prawnego zazwyczaj wymaga przeprowadzenia trzech etapów: zidentyfikowania problemu, określenia odpowiedzialności oraz egzekwowania praw.

Pierwszym krokiem jest zdefiniowanie problemu jako kwestii prawnej, co oznacza uznanie, że w danej sytuacji występuje także wymiar prawny. Proces ten bywa trudny, szczególnie bez kompleksowej znajomości prawa. Choć istnieje pewna podstawowa świadomość prawna, często nie wystarcza ona do podjęcia kroków zmierzających do uzyskania pomocy prawnej – czasami coś wydaje się niesprawiedliwe, ale nie wiadomo, czy stanowi naruszenie prawa.

Gdy sytuacja została już uregulowana prawnie, jak na przykład w przypadku zwolnienia, prawny charakter problemu staje się bardziej oczywisty. Niemniej jednak, takie przypadki stanowią duże wyzwanie dla poszkodowanych, którzy często nie dysponują odpowiednim doświadczeniem w komunikacji prawnej oraz w obronie swoich interesów. W rezultacie wielu z nich pozostaje biernych.

Drugi krok to przypisanie odpowiedzialności. Oznacza to zrozumienie, kto ponosi winę za dany problem. Czasami jest to oczywiste, jednak często sytuacja bywa bardziej złożona. Należy ustalić, kto może być pociągnięty do odpowiedzialności za zaistniałe zdarzenia. Po przejściu tych dwóch pierwszych etapów zazwyczaj zmienia się postrzeganie konfliktu.

Trzeci krok to egzekwowanie praw. Polega on na podjęciu decyzji, jakie działania należy podjąć w celu rozwiązania problemu: czy należy skierować sprawę na drogę sądową, czy też istnieje możliwość znalezienia innego rozwiązania. Taka decyzja bywa trudna, szczególnie w sytuacji, gdy występuje niepewność co do siły własnego roszczenia. W tym kontekście kluczową rolę odgrywają eksperci prawa, tacy jak adwokaci czy doradcy prawni. Są oni w stanie precyzyjnie ocenić, jak należy zakwalifikować dany problem w kategoriach prawnych, a także pomóc w zrozumieniu problemu i określeniu kolejnych kroków działania.

Stres emocjonalny (lęk, złe doświadczenia)

Stres emocjonalny może utrudniać ludziom korzystanie z przysługujących im praw. Badania pokazują, że stres, lęk i depresja mogą upośledzać zdolność oceny sytuacji i podejmowania decyzji. Utrudnia to osobom poszkodowanym rozpoznanie lub dochodzenie swoich roszczeń prawnych. Traumatyczne doświadczenia, które często są przyczyną problemów prawnych, mogą prowadzić do przytłoczenia i błędnego rozwiązywania problemów. Negatywne emocje, takie jak wstyd i poczucie winy, mogą również osłabiać i uniemożliwiać wiarę w siebie i chęć szukania pomocy prawnej.

Obserwuje się to również w punktach przyjmowania wniosków prawnych, gdzie ludzie otrzymują wsparcie przy formułowaniu swoich spraw oraz przy składaniu wniosków o ochronę i pomoc prawną. Osoby poszukujące pomocy często opisują swoją sytuację życiową, nie będąc w stanie ująć swojego problemu jako kwestii prawnej. W obliczu strachu o charakterze egzystencjalnym, przejawiają silne emocje podczas składania wniosku. Referendarze często nie są w stanie odpowiednio zareagować, gdyż struktury biurokratyczne nie przewidują ani nie umożliwiają elastyczności w tym zakresie.

Referendarze sądowi wskazują, że w trakcie szkolenia nie uczą się żadnych technik radzenia sobie z osobami silnie wzburzonymi emocjonalnie lub przeżywającymi traumę. W takich sytuacjach starają się odfiltrować informacje, które są ważne dla wniosku. Istotne emocje często nie są brane pod uwagę, mimo że powinny być odnotowane w dokumentacji wniosku. Szczególnie w przypadku wniosków o ochronę przed przemocą, emocje wnioskodawcy muszą zostać zarejestrowane, ponieważ sprawiają, że skutki przestępstwa stają się widoczne

Ponieważ spory prawne są często długotrwałe i stresujące emocjonalnie, osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej często nie korzystają z przysługujących im praw. Osoby poszkodowane podają, że spory prawne są dla nich bardzo wyczerpujące, zwłaszcza jeśli chodzi o kwestie egzystencjalne, takie jak utrata domu. Co więcej, niepewność co do wyniku postępowania sądowego i poniesionych kosztów powoduje dodatkowy stres. Postrzegana niespójność i brak przejrzystości w ocenie i zatwierdzaniu pomocy prawnej często prowadzi do braku zrozumienia i osłabia zaufanie do systemu prawnego. W rezultacie wiele osób niechętnie korzysta z przysługujących im opcji prawnych lub w ogóle nie zwraca się o pomoc.

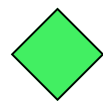
Brak środków finansowych dla prawników

Brak środków finansowych jest znaczącą przeszkodą dla wielu osób w Niemczech, zwłaszcza jeśli chodzi o kwestie prawne. Koszty porad prawnych i reprezentacji są często wysokie i mogą uniemożliwić osobom o ograniczonych zasobach finansowych obronę swoich praw lub wszczęcie postępowania sądowego. Ta bariera finansowa w szczególności dotyka zmarginalizowane społeczności, mniejszości i osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej.

Brak środków finansowych może uniemożliwić podejmowanie kroków prawnych, nawet jeśli dana osoba wie, że ma rację. Na przykład, ktoś może zostać bezprawnie zwolniony, ale nie może sobie pozwolić na reprezentację prawną, opłaty sądowe lub inne wydatki ze względu na koszty. W rezultacie wielu poszkodowanych pozostaje biernymi i nie jest w stanie skutecznie egzekwować swoich praw.

Wpływ braku środków finansowych na mobilizację prawną jest zróżnicowany i często poważny. Osoby bez wsparcia finansowego są niejednokrotnie narażone na większe ryzyko utraty środków do życia w wyniku sporów prawnych. Przykładowo, najemca walczy z właścicielem o rozwiązanie umowy najmu, ale koszty postępowania sądowego są zbyt wysokie. W praktyce często prowadzi to do tego, że poszkodowani muszą bronić się w sądzie i bardzo często przegrywają sprawę. W szczególności w Berlinie wiele osób cierpi z powodu trudności egzystencjalnych. Dalsze konsekwencje to stres psychiczny i ogólna utrata zaufania do systemu prawnego.

Bariery finansowe wzmacniają istniejące nierówności w systemie prawnym. Podczas gdy zamożne osoby i firmy mogą łatwo uzyskać dostęp do wsparcia prawnego, osoby o ograniczonych zasobach finansowych często znajdują się w niekorzystnej sytuacji. Na przykład samotna matka ma trudności z uzyskaniem alimentów na swoje dzieci, ponieważ ojciec odmawia ich płacenia. Bez środków na wsparcie prawne staje ona przed poważnymi wyzwaniami, które mogą wpłynąć na dobrostan jej rodziny. Te nierówności podważają zasadę równości wobec prawa i mają negatywny wpływ na zaufanie do systemu prawnego. Dlatego tak ważne jest podjęcie działań mających na celu zapewnienie dostępu do pomocy wszystkim grupom społecznym, niezależnie od ich możliwości finansowych.

Ubezpieczenie ochrony prawnej

Ubezpieczenie ochrony prawnej zapewnia ochronę finansową i wsparcie prawne w przypadku problemów prawnych. Pokrywa koszty poniesione w przypadku sporu prawnego, takie jak opłaty adwokackie i sądowe. Ponadto często oferują osobiste porady prawne, skierowania do prawników i mediacje pozasądowe.

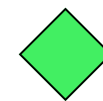
Ubezpieczeni zazwyczaj płacą miesięczną składkę za te usługi. Korzyści z ubezpieczenia ochrony prawnej, w szczególności przejęcie kosztów, różnią się w zależności od świadczącego usługę. Ubezpieczeni często muszą zapłacić nadwyżkę w przypadku sporu prawnego. Ponadto zazwyczaj istnieją okresy oczekiwania przed aktywacją ubezpieczenia, a także suma ubezpieczenia, tj. maksymalna kwota, do której ubezpieczenie pokryje koszty. Dlatego też większość polis ubezpieczeń ochrony prawnej nie pokrywa roszczeń ubezpieczonego natychmiast i nie zawsze bez dodatkowych kosztów ze strony klienta.

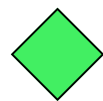
Szacuje się, że w Niemczech istnieje ponad 100 polis ubezpieczenia ochrony prawnej. Są one zazwyczaj wyspecjalizowane w określonych dziedzinach prawa i nie obejmują wszystkich kwestii prawnych. W Niemczech ubezpieczenie ochrony prawnej jest szczególnie istotne w prawie drogowym (w przypadku wypadków i mandatów), w prawie prywatnym i prawie najmu (w przypadku sporów umownych), w prawie socjalnym (w przypadku sporów z zakładami ubezpieczeń emerytalnych i zdrowotnych) oraz w prawie rodzinnym (np. w przypadku kwestii związanych z opieką).

W Niemczech około 56% obywateli wykupiło ubezpieczenie ochrony prawnej. Oznacza to, że ubezpieczenie ochrony prawnej odgrywa ważną rolę w Niemczech w porównaniu z innymi krajami. Bezpieczeństwo finansowe związane z brakiem konieczności samodzielnego ponoszenia kosztów postępowania sądowego często ma wpływ na zachowania prawne i procesowe osób ubezpieczonych. Podczas gdy liczba pozwów sądowych ogólnie spada, liczba pozwów składanych przez osoby posiadające ubezpieczenie ochrony prawnej pozostaje na podobnie wysokim poziomie.

Ten wpływ ubezpieczenia ochrony prawnej znajduje również odzwierciedlenie w chęci ubezpieczonych do dłuższego dochodzenia swoich interesów w sądzie. Prawdopodobieństwo zakończenia sprawy w sądzie i wzrostu kosztów wzrasta o prawie połowę, jeśli powód jest ubezpieczony. Jednak nie każda sprawa z ubezpieczeniem ochrony prawnej kończy się w sądzie. Nowe badania pokazują, że ubezpieczyciele ochrony prawnej

zachęcają również do zawierania ugód pozasądowych, wspierając swoich klientów poprzez doradztwo i mediacje.eingesetzt.

Technologie prawne

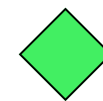
Termin Legal Tech odnosi się do wykorzystania technologii, na przykład sztucznej inteligencji, do wspierania i optymalizacji usług i procesów prawnych. Dzięki cyfryzacji rynku prawniczego i włączeniu technologii informacyjnych, procesy prawne mogą być wykonywane łatwiej, a usługi prawne mogą być oferowane automatycznie w wielu przypadkach. Oferty Legal Tech są zatem szczególnie przydatne do mobilizacji prawnej.

Usługi Legal Tech są oferowane przez prywatne firmy w różnych dziedzinach prawa. Osoby poszukujące porady prawnej mogą wprowadzić swoje roszczenia i wszystkie istotne informacje online, często bezpłatnie, poprzez wypełnienie krótkiego formularza. W ten sposób wnoszą swoje roszczenie lub wnioski i muszą jedynie zapłacić część uzyskanej kwoty jako prowizję dla firmy, jeśli sprawa zakończy się sukcesem.

Po wprowadzeniu informacji algorytm sprawdza, czy istnieje podstawa prawna. Jeśli tak, nawiązywany jest standardowy kontakt. Wykorzystywane w tym celu oprogramowanie, tworzone zazwyczaj z pomocą prawników, opiera się na obowiązującym prawie i dotychczasowych przypadkach lub doświadczeniu innych osób. Może zatem dostarczyć szczególnie precyzyjnych odpowiedzi na pytania, które często pojawiają się w specyficznej sytuacji.

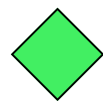
Indywidualne konsultacje rzadko mają miejsce. Większość firm udostępnia na swoich stronach internetowych FAQ (listę najczęściej zadawanych pytań i odpowiedzi na nie) lub filmy objaśniające. Jeśli istnieje potrzeba uzyskania dalszych porad od prawników podczas osobistego spotkania, firmy oferujące usługi prawne oferują porady telefoniczne w indywidualnych sprawach, a w niektórych przypadkach reprezentację w sądzie. Dostawcy usług prawnych zazwyczaj starają się jednak osiągnąć porozumienia bez postępowania sądowego, aby uniknąć wysokich kosztów.

Od momentu powstania w Niemczech około 2010 r., technologie prawne były początkowo często wykorzystywane do zwrotu kosztów przelotów z tytułu opóźnień. Techniki prawne są obecnie szczególnie często wykorzystywane w obszarach prawa umów, prawa pracy (np. zwolnienia), prawa najmu (sporządzanie umów najmu lub przestrzegania »zamrożenia czynszu«) i prawa ochrony konsumentów (np. pozwy przeciwko firmom takim jak linie lotnicze). Usługi Legal Tech często dotyczą niewielkich roszczeń o odszkodowanie lub zwrot kosztów, które często nie są dochodzone indywidualnie, ponieważ wymagany wysiłek wydaje się nieproporcjonalny z punktu widzenia strony poszkodowanej.

Podstawą modelu sukcesu firm Legal Tech jest masowe przetwarzanie tylko ustandaryzowanych, dobrze rokujących spraw. W rezultacie często nie jest możliwe udzielenie wystarczających, dokładnych lub poprawnych odpowiedzi na bardziej obszerne lub szczegółowe pytania prawne. Oferty Legal Tech nie są zatem ogólnym substytutem prawników, ale mogą zapewniać porady prawne i wsparcie prawne w określonych obszarach i w przypadku niektórych spraw, a zatem stanowią istotną pomoc w dostępie do prawa.

Pomoc prawna

Pomoc prawna umożliwia osobom uzyskanie porady prawnej, w szczególności od adwokatów lub radców prawnych. Pomoc prawna wspiera osoby, których nie stać na poradę prawną lub reprezentację, a tym samym zapewnia korzystanie z praw na równych zasadach. Jest to wyraz »równego dostępu do prawa« w sprawach pozasądowych.

Wymogi prawne dotyczące pomocy prawnej są określone w ustawie (Beratungshilfegesetz). Pomoc prawna jest przyznawana w przypadku dochodzenia praw poza postępowaniem sądowym i wiążącym postępowaniem arbitrażowym. Wymogi dotyczące pomocy prawnej obejmują potrzebę ekonomiczną i istnienie indywidualnej potrzeby pomocy. Potrzeba ekonomiczna oznacza, że osoba poszukująca pomocy prawnej nie może sobie na nią pozwolić. Jedną z przesłanek jest otrzymywanie świadczeń socjalnych. Potrzeba pomocy w korzystaniu z własnych praw istnieje, jeśli porady poszukuje się dla siebie, a nie dla innej osoby.

Wnioskodawca musi również wyczerpać wszystkie inne rozsądne możliwości rozwiązania problemu. W pierwszej kolejności należy rozważyć inne opcje, takie jak doradztwo w ośrodkach doradztwa konsumenckiego lub doradztwo dla dłużników. Co więcej, pomoc prawna nie może być wykorzystywana »umyślnie«. W praktyce jednak rzadko się to zdarza.

Wniosek o przyznanie pomocy prawnej składa się zazwyczaj w biurze podawczym przy sądzie rejonowym w miejscu zamieszkania osoby ubiegającej się o pomoc prawną. O zatwierdzeniu wniosku decydują referendarze sądowi (Rechtspfleger*in). Po pomyślnym złożeniu wniosku osoba ubiegająca się o poradę otrzymuje zaświadczenie o pomocy prawnej, które może przedłożyć prawnikowi.

Dowody empiryczne pokazują, że bezwzględna liczba wniosków o pomoc prawną spada od lat. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy może być brak chęci ze strony prawników do oferowania pomocy prawnej, ponieważ często nie jest ona uznawana za ekonomicznie opłacalną. Ponadto to, czy pomoc doradcza jest wnioskowana i przyznawana, zależy w dużej mierze od dziedziny prawa: Podczas gdy pomoc doradcza jest stosunkowo często wykorzystywana w prawie najmu i prawie socjalnym, prawie nigdy nie występuje w prawie azylowym, karnym i antydyskryminacyjnym.

Adwokaci

Prawnicy odgrywają kluczową rolę w niemieckim systemie prawnym i oferują obywatelom wsparcie zarówno w sądzie, jak i poza nim. Działają jako doradcy, przedstawiciele i mediatorzy i mogą pomóc w uczynieniu systemu prawnego bardziej dostępnym i sprawiedliwym dla wszystkich obywateli. Często są pierwszym punktem kontaktu dla osób poszukujących sprawiedliwości po zaistnieniu problemu.

Centralną częścią ich pracy są pozasądowe porady prawne, do których udzielania są prawnie upoważnieni. Adwokaci wnoszą znaczący wkład w prawną mobilizację obywateli: Zapewniają wsparcie w kwestiach prawnych, pomagają wyjaśnić fakty i próbują rozwiązywać konflikty bez wchodzenia na drogę sądową. Typowe obszary doradztwa obejmują prawo najmu, prawo pracy, prawo rodzinne i ochronę konsumentów.

Adwokaci są również niezastąpieni, jeśli chodzi o wsparcie sądowe. Filtrują oni problemy prawne swoich klientów, analizują je pod kątem prawnym i reprezentują ich w sądzie, gdzie ich zadaniem jest sformułowanie kwestii prawnych w zrozumiały sposób, a tym samym zwiększenie szans ich klientów na sukces. Ich wsparcie jest szczególnie potrzebne w skomplikowanych sprawach, aby spełnić wszystkie wymogi proceduralne.

Reprezentacja prawna zapewnia również uczciwą komunikację między stronami w sądzie. Brak takiej reprezentacji po jednej ze stron powoduje brak równowagi sił, co często prowadzi do wydawania wyroków zaocznych. Wyroki zaoczne to wyroki, które są wydawane, gdy dana osoba nie pojawi się na rozprawie sądowej lub nie stawi się na rozprawie.

Nierówność ta jest szczególnie widoczna w postępowaniach eksmisyjnych, ponieważ wynajmujący są zwykle reprezentowani przez adwokata, podczas gdy najemcy często muszą się bez niego obyć ze względów finansowych.

Ogólnie rzecz biorąc, statystyki pokazują, że reprezentacja prawna ma znaczący wpływ na sukces w postępowaniu sądowym. Strony bez zastępstwa procesowego przegrywają częściej niż te, które mają prawników. W szczególności pozwani odnoszą znaczne korzyści z reprezentacji prawnej, ponieważ znacznie zwiększa ona prawdopodobieństwo sukcesu i znacznie zmniejsza ryzyko wydania wyroku zaocznego. Reprezentacja prawna odgrywa również rolę w zatwierdzaniu pomocy prawnej: odsetek wniosków i zatwierdzeń spada, jeśli wnioskodawca nie ma prawnika.

Niejasne usługi prawne i kompetencje

Osoby o niskich dochodach często potrzebują łatwo dostępnych usług i pomocy prawnej, aby poznać i wyegzekwować swoje prawa.

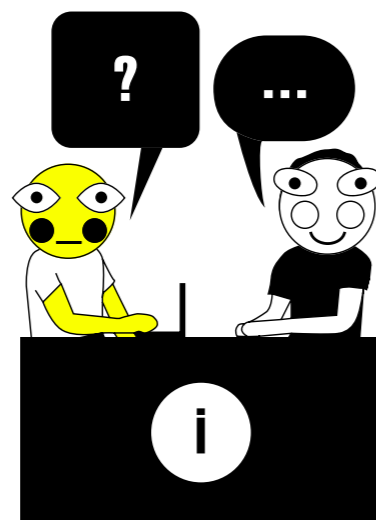
Aby usługi te były wykorzystywane, ważne jest, aby zainteresowane osoby były informowane o dobrych i godnych zaufania poradach prawnych i miały wspierające środowisko społeczne. Brak wiedzy na temat prawa i procesów z nim związanych utrudnia podjęcie działań w tym zakresie.

Dlatego ważne jest, aby ludzie mieli podstawową wiedzę na temat swoich praw. Dokładne zrozumienie ich interesów i sposobów ich egzekwowania często rozwija się dopiero po profesjonalnym doradztwie, podczas którego badane są perspektywy na odniesienie sukcesu. Z tego powodu udzielanie porad prawnych jest szczególnie ważne dla dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, a także pełni ważną funkcję filtrującą w systemie wymiaru sprawiedliwości.

Istnieją różne problemy z dostępnością punktów przyjmowania wniosków prawnych dla osób fizycznych. Nawet podstawowe informacje o istnieniu i funkcjach tych ośrodków są często niejasne. Sytuacja ta szczególnie dotyczy osób, które nie mają pełnej świadomości, czym jest punkt przyjmowania wniosków prawnych, a jednocześnie potrzebują konkretnej usługi, takiej jak wsparcie prawnika, i są zmuszone ubiegać się o pomoc w zakresie kosztów.

Informacje na stronach internetowych lokalnych sądów nie zawsze są jasne. Czasami brakuje ważnych informacji. Często trudno jest dowiedzieć się, jak umówić się na spotkanie i jak jest ono organizowane na miejscu, ponieważ informacje te nie zawsze są dostępne na stronach internetowych. Przejrzystość informacji również jest różna. Jedną z przeszkód jest to, że niektóre informacje są dostępne jako dokumenty PDF, które można przeglądać tylko za pomocą czytnika PDF. Istnieją również bariery językowe, ponieważ strony internetowe często nie są dostępne w języku angielskim lub innych językach. Niektóre sądy posługują się jednak językiem zrozumiałym.

Centra doradztwa i podejście samodzielne

Centra poradnictwa to instytucje oferujące różne formy wsparcia i pomocy osobom poszukującym porady. Są one ważnymi punktami kontaktowymi dla osób z problemami prawnymi, których nie stać na profesjonalną reprezentację. Przykłady ośrodków doradztwa obejmują kliniki prawa (dobrowolne porady prawne dla studentów), stowarzyszenia konsumenckie i stowarzyszenia najemców. Celem centrów poradnictwa jest zmniejszenie nierówności społecznych w dostępie do wymiaru sprawiedliwości poprzez oferowanie bezpłatnych lub tanich porad i wsparcia. W Berlinie działa wiele różnych centrów doradztwa, które z kolei zajmują się szerokim zakresem tematów: Koncentrują się one na różnych obszarach tematycznych, od sporów dotyczących najmu po doradztwo w zakresie zadłużenia i sprawy dotyczące dyskryminacji. Centra doradcze pomagają osobom poszukującym porady dowiedzieć się o swoich prawach i skutecznie ich dochodzić.

Pomimo ich znaczenia dla dostępu do wymiaru sprawiedliwości, centra doradcze stoją przed licznymi wyzwaniami. Ograniczone zasoby prowadzą do niedoborów kadrowych, a powiązane z nimi tymczasowe finansowanie prowadzi do niepewności. Ponadto doradcom czasami brakuje wiedzy prawniczej w porównaniu z prawnikami w prywatnych kancelariach prawnych. Co więcej, choć współpraca między ośrodkami doradztwa a prawnikami jest częsta i ważna, nie zawsze przebiega ona bezproblemowo. Może się na przykład zdarzyć, że osoby szukające porady nie zostaną prawidłowo skierowane. Innym problemem jest ograniczone wsparcie w przypadku długotrwałych sporów prawnych, ponieważ centra doradcze często nie są w stanie zapewnić stałej reprezentacji. Niemniej jednak, mają one zasadnicze znaczenie dla dostępu do systemu prawnego dla osób o ograniczonych zasobach finansowych i odgrywają ważną rolę w promowaniu sprawiedliwości społecznej i równości społecznej.

W obliczu tych wyzwań kolektywna samopomoc staje się coraz ważniejsza w poradnictwie prawnym. Oferuje ona alternatywne podejście do wzmacniania pozycji osób poszukujących porady poprzez priorytetowe traktowanie zbiorowej reprezentacji interesów i próbę zastąpienia niewystarczających struktur państwowych. Poprzez informowanie, edukację i aktywną mobilizację, indywidualne prawa są powiązane z interesami grupowymi. Pozwala to nie tylko rozwiązywać poszczególne problemy, ale także zapobiegać konfliktom, które są ważne dla wszystkich członków społeczności. Wdrażanie takich inicjatyw w Niemczech jest niejednolite - państwowe centra doradcze koncentrują się bardziej na państwowej pomocy prawnej, podczas gdy stowarzyszenia, takie jak stowarzyszenia najemców i związki zawodowe, praktykują zbiorową samopomoc. Pomimo tego stanu rzeczy, centra doradztwa i samopomoc zbiorowa pozostają ważne dla poprawy dostępu do wymiaru sprawiedliwości i zmniejszenia nierówności społecznych.

Utrudniony dostęp do punktów przyjmowania wniosków prawnych

Przeszkody biurokratyczne

Punkty przyjmowania wniosków prawnych odgrywają kluczową rolę w systemie wymiaru sprawiedliwości, pomagając obywatelom w składaniu wniosków i oświadczeń do protokołu. Jednak dostęp do tych ważnych usług często wiąże się z biurokratycznymi przeszkodami. Wiele osób, które zwracają się do punktów składania wniosków prawnych, musi zmierzyć się ze złożonymi i trudnymi do zrozumienia wymogami proceduralnymi. Formularze są często skomplikowane, a żargon prawniczy utrudnia ich zrozumienie. Może to być szczególnie zniechęcające dla osób z niewielkim doświadczeniem w kwestiach natury prawnej.

Chociaż pracownicy centrów składania wniosków prawnych zapewniają cenne wsparcie i pomoc w wyjaśnianiu i wypełnianiu formularzy, biurokracja pozostaje przeszkodą. Duża liczba dokumentów i dowodów, które należy przedłożyć, może być przytłaczająca. Dotyczy to zwłaszcza osób w sytuacjach kryzysowych, które potrzebują szybkiej pomocy. Kolejnym wyzwaniem jest brak możliwości składania dokumentów drogą cyfrową, co jeszcze bardziej utrudnia dostęp do centrów składania wniosków prawnych. Pomimo wysiłków zmierzających do uproszczenia procedur, biurokracja pozostaje główną przeszkodą dla wielu osób poszukujących pomocy prawnej.

Bariery przestrzenne

Innym ważnym aspektem dostępności ośrodków przyjmowania wniosków prawnych są bariery przestrzenne. Sądy i ich punkty obsługi prawnej są często zlokalizowane w centralnych obszarach miejskich, do których trudno jest dotrzeć osobom z obszarów wiejskich lub o ograniczonej mobilności. Długie podróże, brak parkingów i nieodpowiednie połączenia transportu publicznego stanowią poważne wyzwanie.

Istnieją również przeszkody w samych budynkach sądów. Nie wszystkie budynki są pozbawione barier, co jest szczególnie problematyczne dla osób niepełnosprawnych. Wąskie drzwi, brak wind i trudno dostępne toalety utrudniają wizyty. Chociaż podejmowane są wysiłki w celu poprawy dostępności, wiele pozostaje do zrobienia, aby zapewnić wszystkim obywatelom nieograniczony dostęp do ośrodków składania wniosków prawnych.

Dyskryminacja

Oprócz barier biurokratycznych i przestrzennych, dyskryminacja odgrywa również rolę w dostępności ośrodków przyjmowania wniosków prawnych.

Osoby z grup marginalizowanych, takich jak migranci, osoby o niskich dochodach lub niższym wykształceniu, często doświadczają dyskryminacji. Bariery językowe mogą utrudniać komunikację z personelem, a różnice kulturowe czasami prowadzą do nieporozumień. Badania empiryczne pokazują na przykład, że osoby bezrobotne oceniają swoje oczekiwania dotyczące odniesienia sukcesu na drodze sądowej bardziej negatywnie niż inne grupy. Wskazuje to, że dyskryminacja i uprzedzenia mogą odgrywać rolę w procesie prawnym.

Niektóre osoby czują się również zniechęcone do szukania pomocy z powodu negatywnych doświadczeń lub braku wrażliwości ze strony personelu. Niezwykle ważne jest, aby ośrodki pomocy prawnej zapewniały integracyjne i niedyskryminujące środowisko. Szkolenie personelu w zakresie kompetencji międzykulturowych i wrażliwości może pomóc zmniejszyć uprzedzenia i poprawić jakość wsparcia dla wszystkich osób poszukujących pomocy.

Język

W społeczeństwie, które uznaje różnorodność za swoje bogactwo, dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest ważnym elementem demokracji. Język odgrywa w tym kluczową rolę. Ale jak szeroko dostępny jest nasz system prawny, jeśli bariery językowe utrudniają wielu osobom dostęp do niego?

Zgodnie z berlińską ustawą o przeciwdziałaniu dyskryminacji (LADG) nikt nie może być dyskryminowany ze względu na język w którym mówi. Praktyka pokazuje jednak, że rzeczywistość jest często inna. Wiele dokumentów prawnych i procedur jest dostępnych tylko w języku niemieckim, co stawia osoby bez wystarczającej znajomości języka niemieckiego w niekorzystnej sytuacji.

Jedną z głównych barier jest rygorystyczne stosowanie języka niemieckiego jako języka urzędowego. Jest to często przeszkoda nie do pokonania dla osób niebędących native speakerami. Istnieją wymogi prawne, takie jak § 185 niemieckiej ustawy o sądownictwie (Gerichtsverfassungsgesetz), które zezwalają na korzystanie z usług tłumaczy ustnych w sądzie. W praktyce jednak często brakuje takich zasobów, zwłaszcza w centrach składania wniosków prawnych w lokalnych sądach, gdzie odbywa się wstępna porada prawna.

Ponadto teksty prawne są trudne do zrozumienia nawet dla rodzimych użytkowników języka. Biurokratyczny żargon i abstrakcyjne terminy prawne są niepokojące i często wymagają »podwójnego tłumaczenia«. Referendarze sądowi i prawnicy często muszą zatem tłumaczyć nie tylko na dany język, ale także na zrozumiałe, codzienne terminy.

Chociaż istnieją już pewne propozycje rozwiązań, często wiążą się one z wyzwaniem. Niektóre sugestie obejmują zapewnienie tłumaczy ustnych w punktach przyjmowania wniosków prawnych lub tworzenie wielojęzycznych materiałów informacyjnych. Jednak ich wdrożenie często kończy się niepowodzeniem ze względu na koszty.

Rozsądne byłoby, aby tłumacze byli zawsze obecni lub przynajmniej by zintegrować cyfrowe pomoce tłumaczeniowe, takie jak kody QR na oficjalnych pismach. Prawne usługi technologiczne, które oferują cyfrowe rozwiązania problemów prawnych, są bardziej dalekosiężnym pomysłem. Umożliwiają one konsumentom dochodzenie swoich praw bez większego wysiłku biurokratycznego. Usługi te są jednak zazwyczaj dostępne tylko w języku niemieckim lub angielskim. Oznacza to, że wiele osób, które nie

znają żadnego z tych języków, jest wykluczonych. Kolejnym punktem krytyki jest komercyjna orientacja wielu usług prawnych. Usługi nastawione na zysk rzadko docierają do zmarginalizowanych grup. Oznacza to, że osoby o niskich dochodach, niskim wykształceniu lub mające za sobą historię migracji są często pomijane.

Odpowiedzialność za dostęp do wymiaru sprawiedliwości nie może spoczywać wyłącznie na barkach osób domagających się swoich praw. Instytucje muszą przemyśleć praktyki komunikacyjne i stworzyć usługi bez barier. Oznacza to wybór języka, który będzie zrozumiały nawet dla laików prawnych i rozszerzenie usług doradczych o niskim progu. Tylko w ten sposób system prawny może spełnić swoją rolę, gwarantując równy dostęp do praw wszystkim osobom, niezależnie od ich znajomości języka czy pochodzenia społecznego.

Wsparcie ze strony otoczenia prywatnego

Środowisko prywatne odgrywa ważną rolę, gdy ludzie próbują dochodzić swoich praw. Wsparcie to może przybierać różne formy i obejmować pomoc emocjonalną, finansową, informacyjną i praktyczną. W wielu przypadkach wsparcie to rozpoczyna się jeszcze zanim dana osoba rozważy podjęcie kroków prawnych lub uzna problem za konflikt prawny.

Wsparcie emocjonalne

Przyjaciele, rodzina i bliscy znajomi oferują zachętę i wsparcie, które są niezbędne w stresujących i często zniechęcających momentach. Gdy ktoś jest zaangażowany w spór prawny, wsparcie zaufanych osób może pomóc mu poradzić sobie z presją psychiczną. Ta stabilność emocjonalna jest szczególnie ważna, aby pomóc danej osobie wytrwać w często długim i skomplikowanym procesie dochodzenia swoich praw.

Wsparcie o charakterze informacyjnym

Środowisko prywatne również może być cennym źródłem informacji i porad. Krewni lub przyjaciele, którzy mieli już podobne doświadczenia lub posiadają podstawową wiedzę prawną, mogą udzielić wstępnych wskazówek i skierować daną osobę do odpowiednich centrów doradztwa prawnego lub prawników. Może to pomóc wyjaśnić nieporozumienia i lepiej przygotować daną osobę na to, czego może się spodziewać. Dobrze poinformowane środowisko prywatne może zatem złagodzić początkowe przeszkody na drodze do egzekwowania prawa.

Praktyczne wsparcie

Praktyczna pomoc w środowisku prywatnym obejmuje szereg działań, które mogą odciążyć daną osobę. Począwszy od towarzyszenia im w spotkaniach z prawnikami lub w sądzie, poprzez pomoc w wypełnianiu i składaniu formularzy, aż po podejmowanie się codziennych zadań, aby odciążyć ich barki. Krewni często podejmują się również tłumaczeń ustnych, aby pomóc w trudnościach komunikacyjnych.

Network i kontakty

Środowisko prywatne może również zapewnić wsparcie poprzez możliwą sieć kontaktów. Osoby bliskie osobie poszkodowanej, które mają dostęp do istotnych informacji lub kontaktów, mogą nawiązać kluczowe kontakty. Może to być na przykład kontakt z doświadczonymi prawnikami, mediatorami, a nawet decydentami politycznymi, którzy mogą mieć wpływ na sprawę. Silna sieć społeczna może zatem znacznie ułatwić dostęp do ważnych zasobów i informacji.

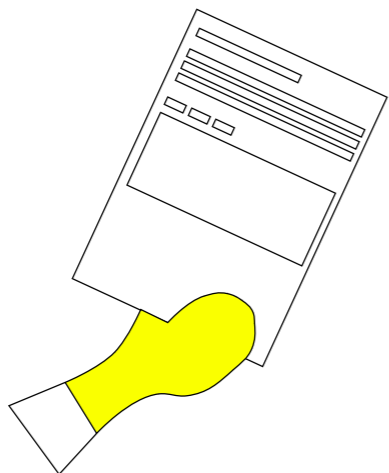

Motywacja

Wspierające środowisko może również motywować osobę poszkodowaną do pozostania aktywną i nie poddawania się. Dzięki regularnemu pytaniu znajomych i rodziny o postępy w sporze prawnym i okazywaniu zainteresowania, poszkodowani czują się mniej osamotnieni i bardziej zmotywowani do dalszego działania. Nie należy lekceważyć tego czynnika mobilizującego, gdyż bez takiej zewnętrznej motywacji wiele osób może nie dążyć do dalszego dochodzenia swoich roszczeń.

Punkty przyjmowania wniosków prawnych

Punkty przyjmowania wniosków to specjalne jednostki działające w ramach sądów. Pomagają one obywatelom w składaniu wniosków i oświadczeń we właściwej formie. Ośrodki te są często pierwszym punktem kontaktowym dla obywateli poszukujących pomocy prawnej, którzy muszą komunikować się z sądami. Problemy, z którymi przychodzą tu ludzie, są często złożone i obejmują zarówno kwestie społeczne, jak i prawne, które nie zawsze są jasno określone. Ośrodki przyjmowania wniosków prawnych służą jako pośrednicy między obywatelami a wymiarem sprawiedliwości, a zatem odgrywają ważną rolę w dostępie do systemu prawnego.

Osoby mogą zwracać się do punktów przyjmowania wniosków prawnych z różnymi obawami. Z jednej strony, punkty te mogą pomagać w postępowaniach sądowych. Obywatele mogą na przykład złożyć skargę lub przedłożyć odpowiedź na pozew. Z drugiej strony, w centrach można również ubiegać się o pomoc w pokryciu kosztów. Każdy, kto potrzebuje wsparcia finansowego w postępowaniu sądowym, może ubiegać się o pomoc prawną. Można również składać wnioski o ochronę egzekucyjną w przypadku przejęcia nieruchomości, wniosków w sprawach rodzinnych lub opiekuńczych oraz apostazji.

Pracownicy punktów przyjmowania wniosków prawnych udzielają wsparcia w wyjaśnianiu pism, wypełnianiu formularzy i doradzaniu, jak postępować w określonych sytuacjach. Powinni oni pomóc osobie ubiegającej się o poradę w jasnym sformułowaniu wniosku i udokumentowaniu go w sposób zgodny z prawem. (W większości) nie mogą oferować porad prawnych, ale mogą kierować ludzi do innych ośrodków doradczych, takich jak urząd ds. młodzieży, urząd pracy lub specjalne usługi doradcze. W nagłych przypadkach, takich jak zagrożenie bezdomnością, mogą aktywnie

organizować szybką pomoc, na przykład kontaktując się z prawnikami lub odpowiednimi instytucjami.

Punkt składania wniosków prawnych pełni zatem ważną funkcję prawną i społeczno-polityczną. Stanowi ważny punkt łączący obywateli z wymiarem sprawiedliwości. Praca w punktach przyjmowania wniosków prawnych jest niezwykle zróżnicowana i wymagająca, ponieważ pracownicy muszą z jednej strony z wyczuciem reagować na indywidualne potrzeby osób poszukujących porady, a z drugiej strony zapewnić spełnienie wymogów formalnych. W związku z tym praca ta wiąże się również z wyzwaniem i przeszkodami w zakresie dostępu: ludzie często przychodzą do nich w sytuacjach kryzysowych, istnieje wiele obaw, braków informacyjnych i barier językowych, te ostatnie w szczególności z powodu braku tłumaczy.

Inne czynniki również wydają się wpływać na dostęp do pomocy prawnej. Na przykład badanie empiryczne przeprowadzone w Nadrenii Północnej-Westfalii wykazało, że osoby poszukujące pomocy prawnej były ogólnie zadowolone z usług świadczonych przez punkty przyjmowania wniosków prawnych, niezależnie od powodzenia ich sprawy. Istniały jednak różnice w poziomie zadowolenia w zależności od statusu społeczno-ekonomicznego, wieku lub płci. W szczególności osoby bezrobotne oceniały swoje oczekiwania co do sukcesu i powodzenia swojej sprawy bardziej negatywnie niż inne grupy.

Referral fatigue

»Referral fatigue« opisuje zmęczenie lub frustrację osób, które są odsyłane od jednego (rządowego) biura do następnego bez wysłuchania ich obaw i rozwiązania ich problemu. Szczególnie w obszarze porad prawnych, wielokrotne odsyłanie do różnych ośrodków poradnictwa bez rozwiązania problemu staje się obciążeniem dla osób poszukujących pomocy.

Jedną z przyczyn ciągłego odsyłania do innych organów i wynikającego z tego »referral fatigue« mogą być niejasne obowiązki. Osoby ubiegające się o pomoc prawną często nie wiedzą, który z urzędów jest odpowiedzialny za ich wnioski. Prowadzi to do odsyłania ich do różnych instytucji, co nie tylko kosztuje czas, ale także prowadzi do frustracji. Biurokracja i złożoność struktur administracyjnych również utrudniają znalezienie właściwej osoby kontaktowej. Ponadto komunikacja między centrami doradczymi a instytucjami państwowymi jest często niewystarczająca, co prowadzi do nieporozumień i opóźnień.

Konsekwencje »referral fatigue« mogą być poważne. Wiele osób zniechęca się i rezygnuje z ubiegania się o pomoc prawną lub zachowuje się biernie. Z powodu złych doświadczeń jest mniej prawdopodobne, że będą szukać pomocy prawnej w przyszłości. Ich problemy prawne pozostają nierozwiązane i często czują się osamotnieni lub niezrozumiani.

Jak można uniknąć »referral fatigue«?

Jedną z możliwości jest lepsza koordynacja dostępu do wymiaru sprawiedliwości, a tym samym promowanie tworzenia sieci usług wsparcia. Jeśli osoby szukające porady zostaną szybko i skutecznie skierowane do odpowiednich placówek, może to zmniejszyć frustrację i zwiększyć szanse na znalezienie rozwiązania prawnego. Przykładowo, ustne zgłoszenie się do centrów pomocy prawnej może pomóc w wyjaśnieniu wstępnych pytań i przyspieszyć cały proces. Innym podejściem jest utworzenie ośrodków, takich jak publiczne biura informacji prawnej i rozliczeń, które oferują różne usługi i pomagają osobom poszukującym porady zaoszczędzić czas i uniknąć wizyt w urzędach.

Podsumowując, ważne jest, aby poważnie potraktować potrzeby i doświadczenia osób dotkniętych przemocą i upewnić się, że nie zagubią się one w systemie prawnym. Lepsza koordynacja i jasna komunikacja między odpowiednimi centrami doradczymi może przezwyciężyć »referral fatigue« i poprawić dostęp do porad prawnych.

Brak środków finansowych na pokrycie kosztów procesu

Sytuacja finansowa osób poszukujących porady prawnej ma duży wpływ na to, czy będą one w stanie dochodzić swoich roszczeń cywilnoprawnych. Wiele osób unika adwokatów i postępowań sądowych ze względu na wysokie koszty. Jednak tylko nieliczni są świadomi możliwości finansowej pomocy prawnej i doradztwa, które mają na celu zmniejszenie tej przeszkody. Niektórzy eksperci uważają, że pomoc prawna zmniejsza przeszkody finansowe. Inni uważają, że nie jest ona dostępna dla wszystkich osób o niskich dochodach, ponieważ próg dochodowy jest bardzo niski, a zatwierdzenie zależy od szans na wygranie procesu.

Sędziowie mają dużą swobodę w podejmowaniu decyzji dotyczących pomocy prawnej formie środków finansowych. Prowadzi to do różnych postaw. Wnioski o pomoc prawną wydłużają również czas trwania postępowania, ponieważ proces może rozpocząć się dopiero po opłaceniu kosztów, a rozpatrzenie wniosków często zajmuje kilka miesięcy. Wynika to z faktu, że formularz wniosku i badanie są bardzo skomplikowane. W rezultacie pomoc prawna nie może w wystarczającym stopniu zmniejszyć barier finansowych. Szczególnie długi czas rozpatrywania wniosku stanowi poważny problem, gdy potrzebne jest szybkie rozwiązanie. Proponuje się, aby osoby otrzymujące świadczenia socjalne automatycznie otrzymywały finansową pomoc prawną.

Referendarze sądowi nie są zobowiązani do informowania obywateli o możliwości uzyskania finansowej pomocy prawnej. Zazwyczaj robią to tylko wtedy, gdy wiedzą, że wnioskodawca ma mało pieniędzy.

Istnieją również przeszkody w ubieganiu się o zaświadczenia o pomocy prawnej. Punkty przyjmowania wniosków o pomoc prawną często zatwierdzają je tylko na trudnych warunkach i sprawdzają, czy obywatele wyczerpali już wszystkie inne możliwości. Niektóre osoby czują się zawstyżone, gdy muszą ubiegać się o pomoc doradczą lub prawną, ponieważ muszą ujawnić poufne informacje.

Poinformowano, że adwokatom często nie opłaca się doradzać osobom posiadającym certyfikat pomocy prawnej. W związku z tym odrzucają oni takie wnioski pod pretekstem braku zdolności do czynności prawnych lub oferują jedynie krótką wstępną konsultację bez dalszego zajmowania się problemem.

Nawet niskie koszty doradztwa zniechęcają ludzi do szukania porady. Fakt ten podkreśla znaczenie przystępnych cenowo i łatwo dostępnych usług doradczych, zwłaszcza dla osób borykających się z wieloma różnego rodzaju problemami.

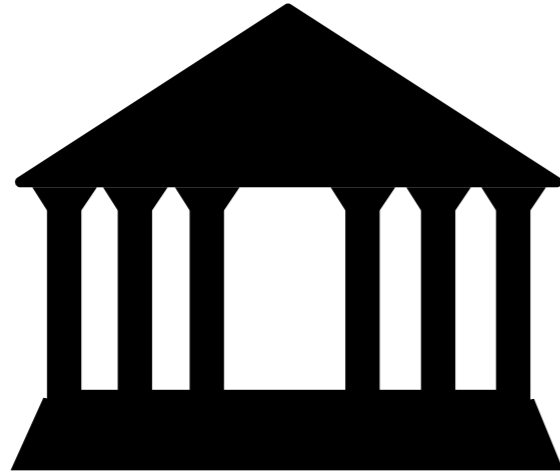
Świadczenie pomocy prawnej

Świadczenie pomocy prawnej (PKH) ma na celu umożliwienie osobom nieposiadającym majątku lub o niskich dochodach dochodzenie swoich praw w sądzie lub obronę przed roszczeniami. Wszyscy niezależnie od sytuacji materialnej powinni mieć takie same możliwości dostępu do wymiaru sprawiedliwości i dochodzenia swoich praw. Świadczenie pomocy prawnej gwarantuje zatem tak zwaną „równoprawność stron” w postępowaniu sądowym. Uzupełnia ona pozasądową pomoc prawną i realizuje konstytucyjne prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy w powiązaniu z konstytucyjną zasadą praworządności. Niemniej jednak w praktyce przyznawania świadczeń pomocy prawnej występują liczne nieprawidłowości.

Świadczenie pomocy prawnej może dotyczyć wszystkich postępowań sądowych, tj. postępowań, w których naprzeciw siebie stają dwie równorzędne strony. Istotnym warunkiem przyznania świadczenia pomocy prawnej jest to, aby planowane powództwo lub obrona miały duże szanse powodzenia. Wystarczy, że sąd uzna sprawę za dopuszczalną i będzie istniała możliwość przedstawienia dowodów. Jeśli działanie wydaje się niepotrzebne, tj. jeśli rozsądna osoba nie podjęłaby działań prawnych w tych samych okolicznościach bez pomocy prawnej, zazwyczaj nie ma prawa do pomocy prawnej. Pomoc prawna nie jest również przyznawana w przypadku samej procedury oceny wniosku o przyznanie świadczenia pomocy prawnej lub w przypadku odwołań od decyzji o odmowie jej przyznania.

Po przyznaniu świadczenia pomocy prawnej, skarb państwa pokrywa koszty sądowe i honoraria przydzielonych adwokatów. Jeśli jednak wnioskodawca przegra w postępowaniu głównym, koszty prawników strony przeciwnej nie są pokrywane w ramach świadczenia pomocy prawnej, co może stanowić poważne ryzyko finansowe. Jeśli sytuacja finansowa wnioskodawcy ulegnie zmianie po przyznaniu pomocy prawnej, sąd może odpowiednio dostosować płatności. Jednakże taka korekta zostanie dokonana tylko w przypadku znacznej i trwałej poprawy sytuacji. Obowiązek spłaty wygasa po czterech latach.

Podsumowując, świadczenie pomocy prawnej zapewnia, że dostęp do wymiaru sprawiedliwości nie jest utrudniony przez bariery finansowe i że wszyscy obywatele mogą dochodzić swoich praw w sądzie. Wnioskodawcy muszą jednak szczegółowo ujawnić swoją sytuację finansową i wykazać, że ich wniosek prawny ma uzasadnione szanse powodzenia.

W niemieckim systemie prawnym sąd odgrywa centralną rolę jako instytucja jurysdykcyjna. Sąd składa się z różnej liczby sędziów. W trakcie postępowania można przedstawiać dowody i przeprowadzać przesłuchania. Na koniec wydawany jest wyrok lub decyzja oparta na podstawie odpowiednich przepisów prawa.

System sądownictwa jest podzielony na różne specjalistyczne jurysdykcje, w tym sądy cywilne, karne, administracyjne, pracy, społeczne i finansowe. Każda z tych jurysdykcji zajmuje się różnymi dziedzinami prawa.

Jurysdykcja cywilna jest szczególnie istotna dla wielu osób, ponieważ dotyczy spraw z zakresu prawa prywatnego, które mają wpływ na codzienne życie. Pierwszą instancją w takich sprawach jest zazwyczaj sąd rejonowy. W Niemczech istnieje 638 sądów rejonowych, z których dwanaście znajduje się w Berlinie. Sądy lokalne są odpowiedzialne za większość sporów prawnych w życiu codziennym, na przykład spory dotyczące wynajmu lub sprzedaży. Sąd rejonowy jest jednak tylko pierwszą instancją dla takich sporów prawnych. Spory prawne mogą trafiać do dalszych instancji i - w jurysdykcji cywilnej - kończyć się w sądach okręgowych, wyższych sądach okręgowych lub Federalnym Trybunale Sprawiedliwości.

W sądzie mogą występować różne osoby i organizacje: Powodowie lub pozwani, adwokaci, radcy prawni lub przedstawiciele centrów i stowarzyszeń konsumenckich. W niektórych przypadkach reprezentacja przez prawników jest obowiązkowa w celu ochrony stron postępowania i zapewnienia wykwalifikowanej reprezentacji prawnej. Nie dotyczy to jednak sądów lokalnych, gdzie adwokaci nie są obowiązkowi, z wyjątkiem spraw małżeńskich i rodzinnych. Niemniej jednak, sukces sprawy sądowej jest często wyższy, jeśli powód jest reprezentowany przez prawnika.

Chociaż sądy są ważnymi punktami kontaktowymi w sporach prawnych, a obywatele Niemiec są uważani za „procesujących się” według standardów europejskich, liczba postępowań w sądach cywilnych spada. Zarówno sądy lokalne, jak i regionalne odnotowały w ostatnich latach spadek liczby postępowań. Spadek ten jest spowodowany różnymi czynnikami, w tym rosnącą popularnością alternatywnych procedur rozwiązywania sporów. W rezultacie nie wszystkie potencjalnie zaskarżalne roszczenia są rozpatrywane w sądzie.

Repeat player

Powracający gracze („repeat players”) to osoby lub organizacje, które regularnie angażują się w spory prawne. W przeciwieństwie do nich istnieją gracze jednorazowi, którzy rzadko mają do czynienia ze sporami prawnymi. Terminy te opisują dwie skrajności, pomiędzy którymi mogą poruszać się strony zaangażowane w spory cywilne.

Jednorazowi gracze to często osoby fizyczne lub organizacje o ograniczonych zasobach i niewielkim doświadczeniu w systemie sądownictwa. Często unikają oni występowania na drogę sądową ze względu na wysokie koszty i ryzyko z tym związane. Zamiast tego próbują egzekwować swoje prawa w sposób nieformalny, rozwiązują konflikty w inny sposób lub w ogóle nie dochodzą swoich praw.

Z drugiej strony, powtarzający się gracze to zazwyczaj firmy posiadające rozległą wiedzę i doświadczenie w prowadzeniu postępowań sądowych. Mają różne zalety: mogą działać strategicznie, aby osiągnąć długoterminowe cele; mają zdolność do efektywnego zarządzania wieloma postępowaniami i mogą je prowadzić przy minimalnym wysiłku; egzekwowanie praw jest dla nich mniej ryzykowne, ponieważ są mniej zniechęceni indywidualnymi porażkami.

W sporach cywilnych gracze powtarzający się i gracze typu jednorazowi zazwyczaj stają naprzeciwko siebie, co prowadzi do nierównej równowagi sił. Aby zrekompensować tę nierównowagę, potrzebne są specjalne usługi doradcze i organizacje, które są dostosowane do potrzeb osób nie mających dużego doświadczenia w sporach prawnych.

Ważną rolę mogą tu odegrać centra doradcze i firmy Legal Tech. Instytucje te, które często same są powtarzającymi się graczami, ale wspierają graczy jednorazowych, łącząc wiedzę i zasoby oraz udostępniając je osobom poszukującym porady prawnej.

Inną opcją wsparcia jest brytyjska koncepcja Law Centre. W jej ramach lokalne biura prawnicze oferują bezpłatne, łatwo dostępne i kompleksowe porady prawne dla obywateli.

Pomimo stale rosnącego zakresu usług doradczych, nadal istnieje nierówny podział zasobów i władzy między powtarzającymi się graczami a jednorazowymi graczami. Asymetria ta stanowi barierę w dostępie do wymiaru sprawiedliwości dla osób, które nie mają doświadczenia w sporach prawnych.

Wynik postępowania

Postępowanie w sprawie cywilnej może zakończyć się na różne sposoby. Wynik postępowania ostatecznie określa sposób rozstrzygnięcia sporu prawnego. Różnorodność możliwych wyników wskazuje na różne sposoby, w jakie strony sporu mogą zakończyć swoje spory prawne. Następujące wyniki postępowania sądowego są szczególnie powszechne:

Sporne wyroki

Wyrok sporny to decyzja sądu, która zazwyczaj zapada po przeprowadzeniu rozprawy. Sąd rozpatruje wnioski stron, a także ewentualne zastrzeżenia i argumenty, a następnie podejmuje ostateczną decyzję.

Ugody sądowe

Uгода sądowa umożliwia stronom rozstrzygnięcie sporu poza sądem. Strony uzgadniają w sądzie rozwiązanie, które jest akceptowalne dla obu stron. Taka ugoda jest zarówno aktem proceduralnym, jak i umową i jest uznawana w protokole sądowym. Ugoda sądowa ma takie same skutki prawne jak wyrok i kończy proces.

Wyroki zaoczne

Wyrok zaoczny wydawany jest w przypadku, gdy strona nie stawia się na rozprawie bez usprawiedliwienia lub nie wykona istotnych czynności procesowych. Sąd może wówczas wydać wyrok na korzyść drugiej strony. Strona, która nie stawiała się na rozprawie, może wnieść sprzeciw od wyroku zaocznego, jeżeli przedstawi uzasadnione powody swojej nieobecności. Według naszych badań, wyroki zaoczne są najczęstszą formą zakończenia postępowania w sporach dotyczących sprzedaży i wynajmu przed berlińskimi sądami rejonowymi.

Postanowienia zgodnie z § 91a kodeksu postępowania cywilnego
Postanowienie na podstawie art. 91a kodeksu postępowania cywilnego jest wydawane, jeżeli strony zgadzają się na rozstrzygnięcie sporu prawnego. Sąd rozstrzyga jedynie o kosztach postępowania. Chroni to w szczególności powoda, ponieważ spór jest rozstrzygany bez żadnych dalszych działań z jego strony.

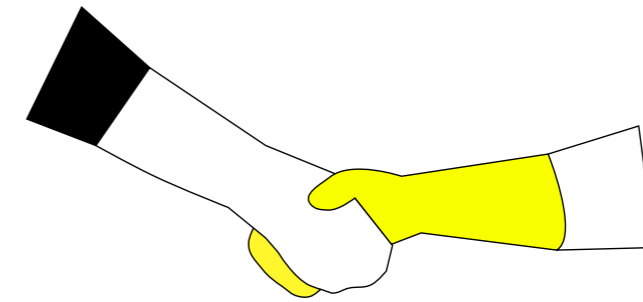
Cofnięcie pozwu

Powód może wycofać pozew aż do rozprawy bez zgody pozwanego. Po rozpoczęciu rozprawy wymagana jest zgoda pozwanego. W takim przypadku powód ponosi koszty postępowania poniesione do tego momentu.

Wyroki uznające i zrzekające się roszczeń

Wyrok w sprawie uznania roszczenia jest wydawany, gdy pozwany uznaje roszczenie wniesione przeciwko niemu w całości lub w części. Z reguły ponosi on wówczas koszty sporu prawnego. Wyrok zrzeczenia się roszczenia ma miejsce, gdy powód oświadcza, że nie będzie dochodził swojego roszczenia, a pozwany wnosi o oddalenie powództwa. Roszczenie nie może być wówczas ponownie dochodzone.

Rozwiązania pozasądowe

Spory prawne mogą być rozstrzygane nie tylko na drodze sądowej, ale także pozasądowej. Stanowi to alternatywę dla często długotrwałych i kosztownych sporów prawnych. Rozwiązania pozasądowe umożliwiają zaangażowanym stronom polubowne i skuteczne rozwiązywanie konfliktów i sporów prawnych, często niezależnie od dochodów i majątku. W wielu przypadkach mogą one być zatem szybsze, bardziej elastyczne i mniej stresujące niż postępowanie sądowe.

Federalny Trybunał Konstytucyjny również uznał znaczenie pozasądowej ochrony prawnej: Wezwał on niemieckiego ustawodawcę do wzmocnienia pozasądowej ochrony prawnej w formie pomocy doradczej i zapewnienia równej ochrony prawnej. Należy wprowadzić regulacje, które zapewnią, że osoby poszukujące pomocy prawnej nie będą pozbawione możliwości korzystania i egzekwowania swoich praw wyłącznie ze względów finansowych.

W obszarze pozasądowym w Berlinie istnieją różne podmioty i organizacje: Z jednej strony istnieją punkty przyjmowania wniosków prawnych. Znajdują się one przy sądach i czasami same udzielają porad, ale mogą również kierować zainteresowanych do innych ośrodków. Referendarze często informują osoby poszukujące pomocy o innych możliwościach pozasądowych. Jednak szeroka gama dostępnych organizacji pozostaje często poza ich uwagą.

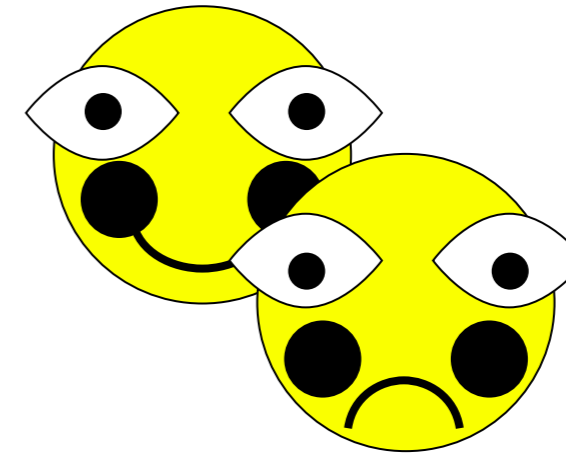
Można również skorzystać z pomocy doradczej. Jest to uregulowane w ustawie o pomocy doradczej i jest instrumentem w ramach prawa kosztowego w celu promowania dostępu do wymiaru sprawiedliwości i możliwości rozwiązań pozasądowych.

Istnieją również centra doradcze prowadzone przez stowarzyszenia i organizacje społeczeństwa obywatelskiego. W Berlinie istnieje szeroki wachlarz ośrodków doradztwa, które rozwiązują problemy prawne. W szczególności stowarzyszenia najemców, centra doradztwa konsumenckiego i stowarzyszenia antydyskryminacyjne zapewniają pomoc osobom poszukującym porady prawnej. Prawnicy i samoorganizacje migrantów często współpracują ze sobą, aby wspierać obywateli w poszukiwaniu pomocy prawnej.

Innym aspektem rozwiązań pozasądowych jest rosnąca popularność usług Legal Tech, które w ostatnich latach stały się coraz powszechniej stosowane i uznawane. Ustawa o usługach prawnych, która jest istotna dla ośrodków doradztwa, reguluje, kto może świadczyć jakie usługi prawne w celu ochrony osób poszukujących porady prawnej przed niewykwalifikowanymi poradami. Ponadto istnieją inne regulacje prawne, np. dotyczące osób ubiegających się o azyl lub osób niepełnosprawnych, które gwarantują specjalistyczne i zindywidualizowane wsparcie i porady.

Ogólnie rzecz biorąc, rozwiązania pozasądowe oferują szereg korzyści. Są one często szybsze, tańsze i mniej formalne niż postępowanie sądowe. Mogą one również prowadzić do bardziej zindywidualizowanych rozwiązań, które są lepiej dostosowane do potrzeb osób, których dotyczą. Dlatego też pozasądowe porady prawne mogą przyczynić się do stworzenia bardziej sprawiedliwego i dostępnego systemu prawnego. Nadal jednak istnieją wyzwania związane z przełamywaniem istniejących barier.

Czy problem został rozwiązany?

Formalne rozstrzygnięcie sporu prawnego, na przykład w drodze wyroku sądowego, niekoniecznie prowadzi do rozwiązania leżących u jego podstaw problemów społecznych. Nawet jeśli środki prawne zostały wyczerpane lub osiągnięto porozumienie z drugą stroną, napięcia społeczne między stronami często pozostają nierozwiązane. Przykładem tego są konflikty sąsiedzkie, w przypadku których decyzje sądowe często dotyczą jedynie objawów, a nie przyczyn. Te konflikty społeczne mogą być rozwiązywane przez system prawny jedynie w ograniczonym zakresie, co z kolei może prowadzić do rozczarowania wśród osób poszukujących sprawiedliwości.

Niezdolność systemu prawnego do holistycznego reagowania na pewne problemy może mieć również wpływ na subiektywne postrzeganie sprawiedliwości. Nawet jeśli decyzja jest prawnie poprawna, może być postrzegana jako niesprawiedliwa przez osoby, których dotyczy. Takie postrzeganie może prowadzić do głębokiej utraty zaufania do sądownictwa i całego systemu prawnego. Poczucie, że decyzja nie odpowiada rzeczywistym potrzebom i okolicznościom, może również oznaczać, że osoby poszkodowane będą mniej skłonne do egzekwowania swoich praw w przyszłości.

Całościowe spojrzenie na problemy prawne, które obejmuje również społeczny wymiar konfliktów, jest zatem często niezbędne do znalezienia trwałych rozwiązań. Celem jest opracowanie sposobów, które są nie tylko poprawne pod względem prawnym, ale także sprawiedliwe społecznie i mogą być zaakceptowane przez wszystkie zaangażowane strony. Takie podejście może wzmocnić zaufanie do systemu prawnego i promować jedność społeczną.

Adwokaci

Prawnicy reprezentują i doradzają ludziom w sprawach i postępowaniach prawnych. Pomagają wyjaśnić złożone kwestie prawne, podejmować działania prawne i egzekwować roszczenia. Oprócz reprezentowania klientów w sądzie, oferują oni również rozwiązania pozasądowe, na przykład poprzez mediacje lub negocjacje umów. Prawnicy wnoszą znaczący wkład w ułatwianie dostępu do prawa, zwłaszcza osobom nieposiadającym wcześniejszej wiedzy prawniczej.

Centra doradztwa

Ośrodki doradztwa są punktami kontaktowymi dla osób poszukujących wsparcia w zakresie problemów prawnych, społecznych lub finansowych. Często oferują one bezpłatne lub tanie doradztwo i są skierowane do osób, których nie stać na profesjonalną reprezentację prawną. Centra doradcze zajmują się takimi tematami jak prawo najmu, kwestie konsumenckie lub sprawy dotyczące dyskryminacji. Są one ważnymi podmiotami w walce z nierównościami społecznymi.

Doradztwo prawne

Porady prawne obejmują wsparcie w zakresie pytań i problemów prawnych, często udzielane przez prawników lub wyspecjalizowane ośrodki doradcze. Pomaga zrozumieć prawa, zaplanować możliwe kroki i rozwiązać spory. Kompetentna porada może mieć decydujące znaczenie dla skutecznego dochodzenia roszczeń.

Droga prawna

Droga prawna odnosi się do możliwości wnoszenia roszczeń prawnych lub sporów do sądu. Zapewnia to, że konflikty są rozpatrywane i rozstrzygane przez niezależne sądy. Droga prawna jest ważnym elementem ochrony prawnej.

Law Centre (centrum prawne)

Centrum prawne to organizacja non-profit, która oferuje bezpłatne lub tanie wsparcie prawne. Centra te skierowane są przede wszystkim do grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej i promują dostęp do wymiaru sprawiedliwości poprzez doradztwo, reprezentację i edukację. Centra prawne są szczególnie rozpowszechnione w Wielkiej Brytanii.

Law Clinics (kliniki prawne)

Kliniki prawne to programy uniwersyteckie, w ramach których studenci prawa oferują porady prawne pod kierunkiem wykładowców lub prawników. Oferują one bezpłatne wsparcie dla osób, których nie stać na poradę prawną. Jednocześnie dają studentom praktyczne doświadczenie w prowadzeniu spraw sądowych.

Legal Tech (technologia prawna)

Technologia prawna odnosi się do rozwiązań cyfrowych, które upraszczają dostęp do prawa i zwiększają wydajność usług prawnych. Przykłady to firmy i platformy do automatycznego rozpatrywania roszczeń prawnych, takich jak opóźnienia lub odwołania lotów. Technologie prawne pomagają przede wszystkim w standardowych sprawach i zapewniają wsparcie prawne szerszej populacji.

Mobilizacja prawna

Mobilizacja prawna opisuje proces, w którym ludzie uznają, żądają i dochodzą swoich praw. Obejmuje ona wykorzystanie środków prawnych w celu promowania osobistych lub społecznych obaw. Celem jest promowanie dostępu do wymiaru sprawiedliwości i wzmocnienie egzekwowania prawa.

Obowiązek reprezentacji przez adwokata

Obowiązkowa reprezentacja przez adwokata oznacza, że obecność prawnika jest wymagana przez prawo w niektórych przypadkach. Dotyczy to na przykład sądów wyższej instancji w celu zapewnienia właściwej reprezentacji stron postępowania. Obowiązek reprezentacji przez adwokata chroni przed błędami formalnymi, które mogłyby wpłynąć na wynik postępowania. Reprezentacja przez prawnika nie jest jednak zazwyczaj wymagana przed sądami lokalnymi, z wyjątkiem spraw rodzinnych.

Osoby poszukujące pomocy prawnej

Osoby poszukujące pomocy prawnej to osoby, które potrzebują wsparcia prawnego lub informacji. Mogą zwrócić się do prawników, ośrodków doradztwa lub ośrodków składania wniosków prawnych, aby wyjaśnić swoje wątpliwości. Osoby poszukujące pomocy prawnej często stają przed wyzwaniem prawnymi lub biurokratycznymi, których nie mogą pokonać bez wsparcia.

Pomoc prawna

Pomoc prawna umożliwia osobom o niskich dochodach uzyskanie porady prawnej bez konieczności ponoszenia wysokich kosztów. Obejmuje ona pozasądowe porady i wsparcie, na przykład ze strony prawników lub wyspecjalizowanych agencji. Wniosek o pomoc prawną składa się za pośrednictwem lokalnego sądu, a jeśli zostanie on rozpatrzony pozytywnie, jest on potwierdzany zaświadczeniem o udzieleniu pomocy prawnej. Usługa ta promuje równy dostęp do wymiaru sprawiedliwości.

Postępowanie (sądowe)

Postępowanie sądowe to proces prawny, w którym sąd rozstrzyga spór lub sprawę. Obejmuje ona składanie roszczeń, przedstawianie dowodów i ostateczny wyrok. Postępowanie może być złożone i często wymaga zaangażowania prawników. Celem jest doprowadzenie do prawnie wiążącego rozwiązania.

Postępowanie mediacyjne

Postępowanie mediacyjne jest alternatywą dla postępowania sądowego, w którym konflikty są rozwiązywane poza sądem. Obejmują one mediację, arbitraż lub negocjacje ugodowe. Takie procedury są często szybsze i tańsze oraz promują polubowne rozwiązania między stronami.

Punkty przyjmowania wniosków prawnych

Ośrodki przyjmowania wniosków prawnych to punkty kontaktowe w sądach, które pomagają obywatelom w formułowaniu i składaniu wniosków i skarg. Służą one jako punkt kontaktowy między obywatelami a sądownictwem i oferują wsparcie w kwestiach biurokratycznych i prawnych. Ośrodki te są często pierwszym punktem kontaktu dla osób poszukujących pomocy prawnej.

Referendarz sądowy

Referendarze sądowi (Rechtspfleger*innen) są urzędnikami służby cywilnej, którzy zapewniają wsparcie w sądach i prokuraturach. Podejmują się oni takich zadań jak rozpatrywanie wniosków lub obsługa postępowań spadkowych i egzekucyjnych. Referendarze sądowi odciążają sędziów i dbają o sprawny przebieg postępowań.

Rządy prawa

Państwo konstytucyjne gwarantuje, że wszyscy obywatele są równi wobec prawa, a działania rządu opierają się na prawie. Chroni prawa jednostki i zapewnia, że sądownictwo pozostaje niezależne i bezstronne. Praworządność jest główną zasadą społeczeństw demokratycznych.

Spór prawny

Spór prawny powstaje, gdy dwie strony mają różne roszczenia lub opinie na temat kwestii prawnej. Spór może zostać rozstrzygnięty pozasądowo lub w sądzie. Spory prawne często dotyczą kwestii takich jak umowy, najem lub roszczenia o odszkodowanie.

System prawny

System prawny obejmuje wszystkie instytucje, prawa i procesy, które regulują współistnienie w społeczeństwie. Stanowi on podstawę egzekwowania prawa i chroni prawa obywateli. Funkcjonujący system prawny ma zasadnicze znaczenie dla pokoju, porządku i sprawiedliwości społecznej.

Sąd

Sąd to instytucja państwowa, która rozstrzyga spory prawne i podejmuje decyzje na podstawie przepisów prawa. Sądy są podzielone na różne specjalistyczne jurysdykcje, takie jak sądy cywilne, karne lub administracyjne. Zapewniają one zgodne z prawem rozstrzygnięcie sporów i pomagają w egzekwowaniu praw i obowiązków.

Ubezpieczenie ochrony prawnej

Ubezpieczenie ochrony prawnej pomaga pokryć koszty sporu prawnego, na przykład koszty prawników, sądów lub ekspertów. Zapewnia bezpieczeństwo finansowe i umożliwia ubezpieczonym dochodzenie swoich praw bez ponoszenia wysokich kosztów. Zakres świadczeń różni się w zależności od polisy ubezpieczeniowej.

Ustawodawca

Władza ustawodawcza to parlament, który uchyla ustawy i określa ramy prawne społeczeństwa. W Niemczech władza ustawodawcza składa się z Bundestagu i Bundesratu. Władza ustawodawcza jest odpowiedzialna za dostosowywanie prawa do zmian społecznych i ochronę praw obywateli.

Wnioski o ochronę przed przemocą

Wniosek o ochronę przed przemocą służy ochronie osób przed przemocą domową lub prześladowaniem. Ofiary mogą zwrócić się do sądu o zastosowanie środków takich jak zakaz kontaktowania się lub nakaz opuszczenia domu. Wnioski te często wiążą się z dużym stresem emocjonalnym i wymagają dokładnego opisu sytuacji.

Zaświadczenia uprawniające do korzystania z pomocy prawnej

Zaświadczenie uprawniające do korzystania z pomocy prawnej to oficjalny dokument, który umożliwia osobom o niskich dochodach uzyskanie porady prawnej i wsparcia po obniżonej cenie. Jest on wydawany przez lokalny sąd i upoważnia do korzystania z usług prawnych lub poradni. Dzięki temu zaświadczeniu osoby uprawnione muszą zazwyczaj uiścić jedynie niewielki wkład własny.

Świadczenie pomocy prawnej

Świadczenie pomocy prawnej pomaga osobom o niskich dochodach w finansowaniu postępowań sądowych. Obejmuje ona koszty sądowe i koszty prawników, jeśli istnieje uzasadniona szansa na sukces. Celem jest zapewnienie każdemu dostępu do wymiaru sprawiedliwości, niezależnie od jego sytuacji finansowej.

O projekcie »Drogi do prawa«

Projekt »Drogi do prawa« zajmuje się pytaniem, w jaki sposób komunikacja naukowa może być przygotowana poprzez kreatywne strategie komunikacyjne w taki sposób, aby różne osoby spoza kręgów specjalistycznych mogły łatwiej zrozumieć treści naukowe. Ma to szczególne znaczenie dla nauk społecznych, ponieważ poruszane są tu tematy istotne społecznie i politycznie.

Wymiar społeczny i polityczny jest również wyraźnie odzwierciedlony w pytaniu, czy wszyscy mieszkańcy Berlina mają zapewniony równy dostęp do prawa. Projekt magisterski »Drogi do prawa« ma zatem na celu udostępnienie wyników drugiej fazy projektu badawczego »Dostęp do systemu prawnego w Berlinie« osobom spoza kręgów specjalistów w celu poinformowania ich i umożliwienia im aktywnego uczestnictwa.

Projekt »Drogi do prawa« został opracowany w ramach pracy magisterskiej Sophie Pischel na kierunku Komunikacja Wizualna (Kurs Information Design) na Uniwersytecie Sztuk Pięknych w Berlinie, we współpracy z grupą badawczą »Prawo i zarządzanie w kontekście nierówności społecznych« Centrum Naukowego Badań Społecznych w Berlinie (WZB) w ramach Programu Visual Society (ViSoP) i pod nadzorem profesora Davida Skopecza, profesora Franziska Morlok i profesora Bianki Herlo.

Koncepcja i Projekt: Sophie Pischel

Teksty: Luise Freitag, Philipp Günther, Julx Krause, Moritz Fischer, Anja Liebig, Charlotte von Lampe, Sophie Pischel

Kod: Florian Schimanski

Czcionki: Ruder LL, ABC Monument Grotesk +ABC Monument Grotesk Semi-Mono

O projekcie badawczym »Dostęp do prawa«

Projekt badawczy w Centrum Badań Społecznych w Berlinie (WZB) bada od końca 2020 roku, czy obywatele Berlina mają równy dostęp do prawa i wymiaru sprawiedliwości. Badacze analizują różne bariery prawne, instytucjonalne, materialne i społeczne, które wpływają na dostęp do sądów i egzekwowanie praw. Celem projektu jest uzyskanie solidnych naukowych wniosków na temat dostępu do wymiaru sprawiedliwości i opracowanie konkretnych zaleceń dla Departamentu Sprawiedliwości i Ochrony Konsumentów Senatu Berlina w celu poprawy dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla wszystkich.

Organizacje międzynarodowe, takie jak ONZ, OECD i UE, regularnie wzywają państwa członkowskie do przeglądu i poprawy skuteczności ochrony prawnej, szczególnie w przypadku zmarginalizowanych grup społecznych. W Niemczech w ostatnich latach przeprowadzono jednak tylko kilka badań dotyczących funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości i dostępu do niego. Poprzednie badania sugerują, że dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest nierównomiernie rozłożony z powodu różnych barier. Badanie koncentruje się w szczególności na możliwych nierównościach ze względu na pochodzenie etniczne, przypisania rasowe i różnice społeczne.

Badania koncentrują się w szczególności na obszarach prawa cywilnego istotnych dla codziennego życia, takich jak prawo najmu i prawo ochrony konsumentów, a także dostęp do wymiaru sprawiedliwości dla ofiar przemocy ze strony partnerów. W badaniu zastosowano różne podejścia metodologiczne, w tym wywiady kierowane, grupy fokusowe, obserwację uczestniczącą oraz analizy danych statystycznych dotyczących sądownictwa i danych urzędowych.

W czasie realizacji projektu magisterskiego w badaniach uczestniczyły następujące osoby:

Prof. Dr. Michael Wrase (kierownik projektu), Paula Edling (koordynatorka projektu), Philipp Günther, Jannis Hertel, Dr. Lisa Hahn, Johanna Behr, Luise Freitag, Moritz Fischer, Charlotte von Lampe, Julx Krause, Anja Liebig, Lilly Allegra-Hickisch

Projekt powstał we współpracy WZB i UdK w ramach „Visual Society Program”.
WZB jest członkiem Stowarzyszenia Leibniza.

Więcej informacji i przykłady
przypadków na:
wege-zum-recht.de/pol